

SUBURBIA A TYPY SUBURBIÍ V ZÁZEMÍ VĚTŠÍHO MĚSTA - ČESKÝCH BUDĚJOVIC

SUBURBS AND TYPES OF SUBURBS IN HINTERLAND OF CITY – THE CITY OF ČESKÉ BUDĚJOVICE

doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, Jeronýmova 10,
371 15 České Budějovice
e-mail: kubes@pf.jcu.cz

Klíčová slova:

suburbanizace, typy suburbií, suburbánní zázemí, České Budějovice

Keywords:

suburbanization, suburb types, suburban hinterland, České Budějovice

Abstrakt:

Článek představuje výzkum suburbanizace v bližším zázemí Českých Budějovic, konkrétně vymezení zde ležících suburbií, jejich typizaci a srovnání. Suburbia a jejich typy, dále také semisuburbia a městečka aglomerace, jsou vymežována na základě několika kritériálních charakteristik – na základě převažujícího zastoupení bytů v novějších domech městského charakteru, významného zastoupení nevenkovských přistěhovalců, nadpolovičního podílu vyjíždějících za prací do města (a malých měst a suburbií) a na základě stanovené maximální vzdálenosti od města. V řešeném území bylo takto vymezeno 23 suburbií příměstské krajiny, 20 suburbií blízké venkovské krajiny, 5 suburbií vzdálenější venkovské krajiny a 5 městeček aglomerace, navíc také 26 venkovských sídel s částečnou suburbanizací – semisuburbii. Metodika výzkumu by mohla být využita k poznání suburbanizace v zázemí dalších větších měst Česka.

Abstract:

The article presents research on suburbanisation in the near hinterland of the city of České Budějovice, specifically on identifying here located suburbs, their types and comparison. Suburbs and their types, as well as semi-suburbs and small town of agglomeration, are defined on the basis of several criterial characteristics – on the basis of the prevailing representation of apartments in newer homes of urban character, significant proportion of non-rural migrants, the prevailing share of commuters to the city (and small towns and suburbs) and the maximum distance from the city. In total, there are defined 23 suburbs of the near city landscape, 20 suburbs of near rural landscape, 5 suburbs of distant rural landscape and 5 small towns of agglomeration, in addition there are also 26 rural settlements with partial suburbanization – semi-suburbs. Research methodology could be used to research of suburbanization in the hinterlands of other cities the in the Czech Republic.

Úvod

Na katedře geografie Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích bylo ve vztahu k suburbanizaci řešeno pět témat – 1. vymezení a typizace suburbií v bližším zázemí většího města (Českých Budějovic – např. tento příspěvek), 2. územně rozvojové problémy vyvolané suburbanizací v území bližšího zázemí většího města (na základě dotazování starostů suburbánních obcí a rozhovorů s úředníky a experty z Českobudějovicka – články [3] a [8]), 3. sociální problémy vyvolané suburbanizací v sídlech bližšího zázemí většího města (Českých Budějovic – [4]), 4. suburbánní migrace na Českobudějovicku [21] a ještě 5. souvislosti suburbanizace a základního školství [5].

Cílem tohoto příspěvku je představení metodiky pro vymezení a typizaci suburbií a dalších typů sídel ležících v bližším zázemí větších měst Česka. Metodika pak byla uplatněna na sídla ležící u Českých Budějovic. Výzkum byl založen již dříve – v monografii věnované urbánní geografii Českých Budějovic – [7], [9] a [10] a prověřován v několika kvalifikačních pracích.

V české geografické literatuře, event. také v české urbánně sociologické a urbanistické literatuře, je problematika suburbanizace v posledních deseti letech poměrně často řešena. V geografické literatuře se analyzují prostorové projevy suburbanizace v zázemí Prahy – [16], [17], [18], [19], [22], [26], [29], méně často Brna [14]. Ve srovnání s krajskými „statisicovými“ městy Česka, resp. s jejich zázemím, probíhá ve velkoměstech Praze a Brně, resp. v jejich zázemích, suburbanizace poněkud odlišně – začala zde dříve, má ve větší územní rozsah a dosah, je zde více sídelně selektivní a má vedle rezidenčního i výraznější komerční rozměr. Na Slovensku se výzkumy provádějí v okolí Bratislavy [25], ale i u menších měst jako je Prešov [24] a [12], či Nitra.

Prostorové projevy suburbanizace se většinou zkoumají na základě migračních údajů a/nebo údajů o výstavbě bytů či domů, za současného sledování vývoje počtu obyvatel (populačního růstu). Pracuje se s údaji za obce. Méně často bývá sledována problematika urban sprawl (příspěvky v [27]) nebo růstu rozlohy zastavěných pozemků [1] a problematika územně plánovacího usměrňování suburbanizace [27], [8]. Dalším tématem bylo časoprostorové chování obyvatel suburbií [2], [15]. Méně pozornosti je zatím věnováno komerční suburbanizaci [28].

Typizace suburbií a dalších sídel v zázemích měst Česka zatím nebyla programově řešena. Určitou výjimkou je starší práce [23], jejíž autoři vyhodnocují dlouhodobější populační vývoj sídel a upozorňují na v té době slabé projevy suburbanizace. J. Vobecká [30] ve své studii vymezující typy suburbánních obcí pracuje s údaji o vyjížděcí za prací. Autoři [20] využívají údaje o migračních pohybech obyvatelstva a o bytové výstavbě v obcích. V post-socialistických zemích se vymezení a členění suburbií věnují především estonští geografové – např. [11], kteří využívají dat o směrové migraci mezi obcemi a demografické a sociální charakteristiky migrantů. Z amerických prací je často citován článek Mikelbank (2004) publikovaný v Housing Policy Debate [13].

1. Východiska, zásady a metodika vymezení a typizace suburbií

Postupně byly stanoveny následující východiska, zásady a postupy pro vymezení a typizaci suburbií v bližším zázemí většího města (Českých Budějovic):

1. Proces suburbanizace znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z města do jeho (bližšího) zázemí, do sídel zde ležících – do suburbií (podle Ouředníčka [19]; sídla by měla být od sebe oddělena). Suburbanizace se v České republice začíná významněji rozvíjet až s určitým odstupem po revolučním roce 1989, důvody jsou uvedeny v [8]. V okolí Prahy to bylo zhruba od roku 1997 [16], brzy nato v okolí krajských (70–100 tisícových) měst [8]. Po roce 2002 lze pozorovat pronikání suburbanizace i do okolí měst menších.

2. Existence *suburbanizace v České republice v období socialismu* se zmiňuje spíše výjimečně, někdy nesprávně v souvislosti s výstavbou panelových sídlišť na okrajích měst nebo v souvislosti s výstavbou chatových osad nedaleko měst. České Budějovice však mají poněkud zvláštní postavení, neboť zde byla slabší rezidenční suburbanizace už v období socialismu 70. a 80. let 20. století. V sídlech v bezprostředním okolí města, např. na Včelné, na Dobré Vodě, v Hrdějovicích a v Rudolfově vyrostly zóny městských rodinných domů pro obyvatele Českých Budějovic a zvětšila se zde populace [9], dříve [6].

3. V tomto příspěvku je pozornost věnována *rezidenční suburbanizaci, resp. rezidenčním suburbiím* (v dalším textu jen „suburbanizace“ a „suburbia“). V zázemí Českých Budějovic byla a je *nerезidenční suburbanizace* poměrně slabá, také díky dosud neexistující dálnici. Malé plochy *nerезidenční suburbanizace* vznikly na okraji některých českobudějovických suburbií. V zázemí Prahy a Brna, především v blízkosti zdejších dálničních sjezdů, je *nerезidenční suburbanizace* významná.

4. V České republice se *suburbánní rozvoj uskutečňuje uvnitř a hlavně na okrajích původně venkovských sídel nacházejících se v bližším zázemí měst*. Suburbanizací zasažená sídla – suburbia si udržují relativně kompaktní charakter a jsou vzájemně oddělena nezastavěnou krajinou. To tolik neplatí o nejbližším okolí větších měst, kde může docházet k propojování suburbií. Jen zcela výjimečně bývají zakládána nová suburbia na „zelené louce“ (takto vznikla Kodetka příslušná k Hlincové hoře u Českých Budějovic).

5. V období socialistickém i postsocialistickém se města postupně rozrůstala o nová předměstí panelových sídlišť, městských rodinných domů, průmyslových a průmyslově-obslužných zón. Šlo o rozrůstání kompaktního města, nejednalo se tedy o suburbanizaci a tato nová předměstí města nebyla suburbií ve smyslu této studie. *Suburbia jsou od kompaktního města (intravilánu města) oddělena nezastavěným prostorem. Může ale postupem doby docházet k "pohlcování" nejbližších suburbií rozšiřujícím se kompaktním městem* [7]. České Budějovice se takto rozšířily např. o Nemanice, Nové Hodějovice nebo Nové Roudné).

6. Analyzovaná *suburbia, jsou z administrativního hlediska částmi obcí, z geografického hlediska jsou sídly. Sledovat suburbanizaci na úrovni celých obcí není vhodné, neboť ty bývají většinou složeny z více velikostně a jinak značně různorodých sídel, sídel v různé míře zasažených suburbanizací*. Suburbii ale na druhou stranu mohou být i administrativní součástí městské obce, pokud jsou od kompaktního města odděleny (například Haklovy Dvory či České Vrbné, administrativně spadající pod České Budějovice).

7. Existují *různé přístupy k vymezení suburbií*. V tomto příspěvku jsou suburbia vymežována na základě tří kritérií – na základě *alespoň polovičního zastoupení nových bytů městského charakteru* (A, jde o byty v nových rodinných i vícebytových domech městského typu vystavěné po roce 1970), *významného zastoupení novějších migrantů z města*, dalších okolních měst, městeček a suburbií (B, k dispozici byla migrace od roku 1990, podmínkou byl alespoň 30 % podíl těchto migrantů, je to ale velmi hrubá míra), *alespoň 40 % podílu vyjíždějících za*

prací do města, dalších okolních měst, městeček a suburbií na ekonomicky aktivních (C, Sčítání z roku 2011 nebylo v tomto ohledu bohužel úplné). Suburbium musí splňovat všechna kritéria. Přihlíží se také k populačnímu vývoji od roku 1970. Některé údaje musely být přepočítány z obcí na části obcí (na sídla).

8. Existují *různé přístupy k typizaci suburbií*. Ve Spojených státech byly vymezovány typy suburbií podle příjmu rezidentů či podle etnické skladby rezidentů [13]. Lze rozlišovat typy suburbií podle jejich populační [23] či plošné velikosti, forma a kvality urbanismu [8] nebo architektury zástavby, atp. V tomto příspěvku se pracuje s *geneticko – koncentrickou typizací suburbií* vycházející z polohy suburbia k většímu městu a s tím souvisejícím obdobím vzniku suburbia. Jsou rozlišována *suburbia příměstské krajiny* (v případě Českých Budějovic možný rozvoj už v letech 1970 – 1989 a pak od roku 1998; vzdálenost do 3,9 km od okraje intravilánu Českých Budějovic), *suburbia blízké venkovské krajiny* (v případě Českých Budějovic rozvoj asi od roku 2002; vzdálenost do 7,9 km) a *suburbia vzdálenější venkovské krajiny* (v případě Českých Budějovic rozvoj asi od roku 2004 a později; vzdálenost do 14,9 km).

Bylo by možné rozlišovat suburbia podle jejich populační velikosti, půdorysného uspořádání a dalších morfologických charakteristik zástavby, formy a kvality urbanismu a architektury, zastoupení nerezidenční suburbanizace, výskytu služeb pro obyvatele, doplňkové sídelní funkce (rekreační, dopravní, výrobní), podle jejich fyzickogeografické polohy a charakteristik, podle jejich polohy k významným silničním a železničním komunikacím, ...

9. Existují také sídla, ve kterých lze zaznamenat slabší projevy suburbanizace (obvykle jde o vzdálenější sídla, kde se suburbanizace začíná rozvíjet), ale tato sídla ještě nesplňují kritéria pro suburbia. Takováto sídla jsou v této práci označována jako *sídla s částečnou suburbanizací – semisuburbia* (A – alespoň 40 %, B – alespoň 20 %, C – alespoň 40 %).

10. V bližším zázemí většího města se často nacházejí také sídla maloměstského charakteru, která jsou s větším městem propojena mnohými aglomeračními vazbami. V tomto příspěvku jsou označena jako *městečka aglomerace*, která mají mít 1500 a více obyvatel, značnou část novějších bytů (A - 40 % a více), maloměstské jádro (náměstí s městskými domy a službami), poměrně silnou pracovní vyjížděku do většího města (C - 40 % a více). Nejde ale o suburbia, protože zastoupení migrantů přistěhovalých z většího města zde bývá malé.

11. *Zonace bližšího zázemí většího města z hlediska suburbanizace* vychází z geneticko – koncentrické typizace suburbií, a také z uspořádání semisuburbii a městeček aglomerace [8]. Za kompaktním větším městem (intravilánem většího města) se nachází *zóna příměstské krajiny se suburbií* (leží zde hlavně suburbia příměstské krajiny). Následuje *zóna venkovské krajiny se suburbií* (suburbia blízké venkovské krajiny a městečka aglomerace) a *zóna venkovské krajiny se semisuburbii* (semisuburbia, suburbia vzdálenější venkovské krajiny). Koncentričnost uvedené zonace bývá narušována výběžky zón podél významnějších silničních a železničních komunikací, terénními, vodními či jinými bariérami, nebo suburbanty oceňovanou krajinou.

2. Suburbia v bližším zázemí Českých Budějovic

Výše uvedená východiska, zásady a metody pro vymezování a typizaci suburbií a dalších sídel byla uplatněna v řešeném území bližšího zázemí Českých Budějovic. Byly využity údaje za části obcí ze Sčítání lidu (1970, 1980, 1991, 2001 a 2011) a za obce z průběžné registrace obyvatel v obcích a také údaje zjištěné telefonickým dotazováním na obcích. Některé údaje

musely být přepočítávány z obcí na části obcí – na sídla. V Mapě 1. jsou pak zobrazena vymezená suburbia tří typů, semisuburbia, městečka aglomerace a venkovská sídla sledovaná (při srovnávacích analýzách) a nesledovaná. Jsou zde rovněž vymezeny jednotlivé zóny krajiny z hlediska suburbanizace.

Suburbii bylo v bližším zázemí Českých Budějovic vymezeno 48. Vytvářejí relativně koncentrický pás kolem intravilánu Českých Budějovic. Pouze některá suburbia vzdálenější venkovské krajiny vyrostlá jihozápadně a severozápadě od Českých Budějovic, a také městečka aglomerace, toto prostorové uspořádání poněkud narušují. Populačně větší suburbia se nacházejí především v blízkosti Českých Budějovic – v zóně příměstské krajiny.

Při Sčítání v roce 2011 bydlelo v suburbiích Českých Budějovic, tak, jak jsou v tomto příspěvku definována, asi 30.200 obyvatel. V roce 1970 v těchto sídlech bydlelo pouze 15.537 obyvatel a v roce 1991 19.324 obyvatel. Příslušné indexy vývoje počtu obyvatel dosahují hodnot 1,94 a 1,56. Pro intravilán Českých Budějovic platí analogické hodnoty 1,23 a 0,96.

Původně venkovský ráz suburbií je dnes do značné míry setřen novou výstavbou souborů soliterních (někde i řadových, výjimečně vícebytových) domů městského charakteru, ale i zásadními přestavbami části původních venkovských domů [8]. Mezi roky 1991 – 2010 bylo v těchto suburbiích vystavěno přibližně 4.350 nových bytů. V socialistickém období let 1970 až 1991 to bylo dalších 2.828 nových bytů. Poměr nově vystavěných bytů (byty vystavěné mezi lety 1970 – 2011) a všech bytů v roce 2011 dosahuje v suburbiích průměrné hodnoty 66,6 (v případě suburbií příměstské krajiny je to 68,2; suburbií blízké venkovské krajiny 63,8 a suburbií vzdálenější venkovské krajiny dokonce 70,0).

Mezi lety 1991 až 2011 se z Českých Budějovic do těchto suburbií přestěhovalo přibližně 13.215 obyvatel (opačně 4.723), dalších 5.229 se do suburbií přestěhovalo z jiných měst a také ze suburbií a městeček Českobudějovické aglomerace. Pokud se dá do poměru počet obyvatel suburbií a součet těchto migrací, pak je vidět velký migrační pohyb obyvatel. Charakteristika je ale velmi hrubá vlivem přepočtů z obcí na sídla a vlivem opakování stěhování. Statistickým i finančním (pro obce) problémem jsou suburbánní migranti, kteří se do suburbií nastěhují reálně, nikoliv úředně. Zvláštními „suburbánními migranty“ jsou ti chataři a chalupáři z města, kteří tráví na svých objektech druhého bydlení lokalizovaných v suburbiích podstatnou část roku [18].

V roce 2001 vyjíždělo za prací ze suburbií do Českých Budějovic (i do okolních městeček aglomerace a suburbií) přibližně 6.915 ekonomicky aktivních (proud z Českých Budějovic dosahoval přibližně 1.496 vyjíždějících). Podíl suburbánní vyjížděky na ekonomicky aktivních v suburbiích dosahoval přibližně hodnotu 60,5 % (u jednotlivých typů suburbií to bylo 63,7; 59,2 a 53,0 %). Sčítání v roce 2011 nebylo v tomto ohledu úplné, mnozí dotazovaní se nevyjádřili, počty vyjíždějících byly celkově až o čtvrtinu nižší.

3. Typy suburbií a dalších sídel v bližším zázemí Českých Budějovic

Suburbia příměstské krajiny (23 těchto suburbií) vytvářejí souvislý „řetěz“ kolem intravilánu Českých Budějovic – Mapa 1. Jsou většinou populačně značně velkými sídly (průměrně 928 obyvatel), nejčastěji s 1 000 – 1 999 obyvateli (7 suburbií), s 500 – 999 obyvateli (7), nebo s 200 – 499 obyvateli (6). Svůj suburbánní rozvoj většinou začala již v 70. letech 20. století (Borek, Dubičné, Hrdějovice, Rudolfov, Stará Pohůrka, Staré Hodějovice, Roudné Litvínovice,

Zavadilka, ...), některá ještě dříve (Dobrá Voda a Včelná již v 60. letech). Většina z uvedených suburbií se pak suburbanizací rozvíjí i v postsocialistickém období (po roce 1998 – Staré Hodějovice, Zavadilka, Roudné, Litvínovice), jiná ale již vyčerpala možnosti dalšího růstu (Rudolfov). Další suburbia příměstské krajiny výrazně narůstají až po roce 1998 – Adamov, Srubec, Boršov nad Vltavou, Doubravice, Mokrý.

Počet obyvatel suburbií příměstské krajiny se od roku 1970 zdvojnásobil. Zastoupení nových bytů v těchto suburbiích (68,2 %) je ve skutečnost ještě vyšší vzhledem k zásadním přestavbám většiny původních domů. Proud suburbánní migrace sem směřovaný v posledních letech poněkud zeslábnul, neboť možnosti pro další výstavbu domů jsou zde omezenější. Suburbia Vráto, Hlinsko, Zavadilka, ale i Dobrá Voda, Stará Pohůrka, Roudné, Litvínovice, Hrdějovice nebo České Vrbné, se začínají pomalu napojovat na intravilán Českých Budějovic.

Suburbii blízké venkovské krajiny nakonec bylo 20. Vytvářejí další – vnější „řetěz“ suburbií, který ovšem není všude spojitý. Průměrná populační velikost těchto suburbií je značně menší než u předchozího typu, dosahuje 361 obyvatel. Většinou se nacházejí ve velikostní kategorii 200 – 499 obyvatel (16 těchto suburbií).

Svůj suburbánní rozvoj obvykle začala až po roce 1998, i když existují i výjimky (např. Nové Homole, Dubné). Některá leží v relativně esteticky a přírodně hodnotné krajině – Vidov, Plav, Třebotovice, Černý Dub, takže mohou přitahovat na tyto hodnoty krajiny orientované suburbánní migranty. Některá suburbia blízké venkovské krajiny leží nedaleko chatových osad (Jivno, Plav) a v těchto chatových osadách lze zaznamenat dlouhodobé až trvalé pobývání chatařů z Českých Budějovic na některých chatách (zhruba na 10 % chat chatových osad). Jiná tato suburbia leží naopak v krajině zemědělských polí a jejich rozvoj proto z krajinných a půdně-ochranných důvodů není příliš vhodný (Dasný, Čejkovice, Homole).

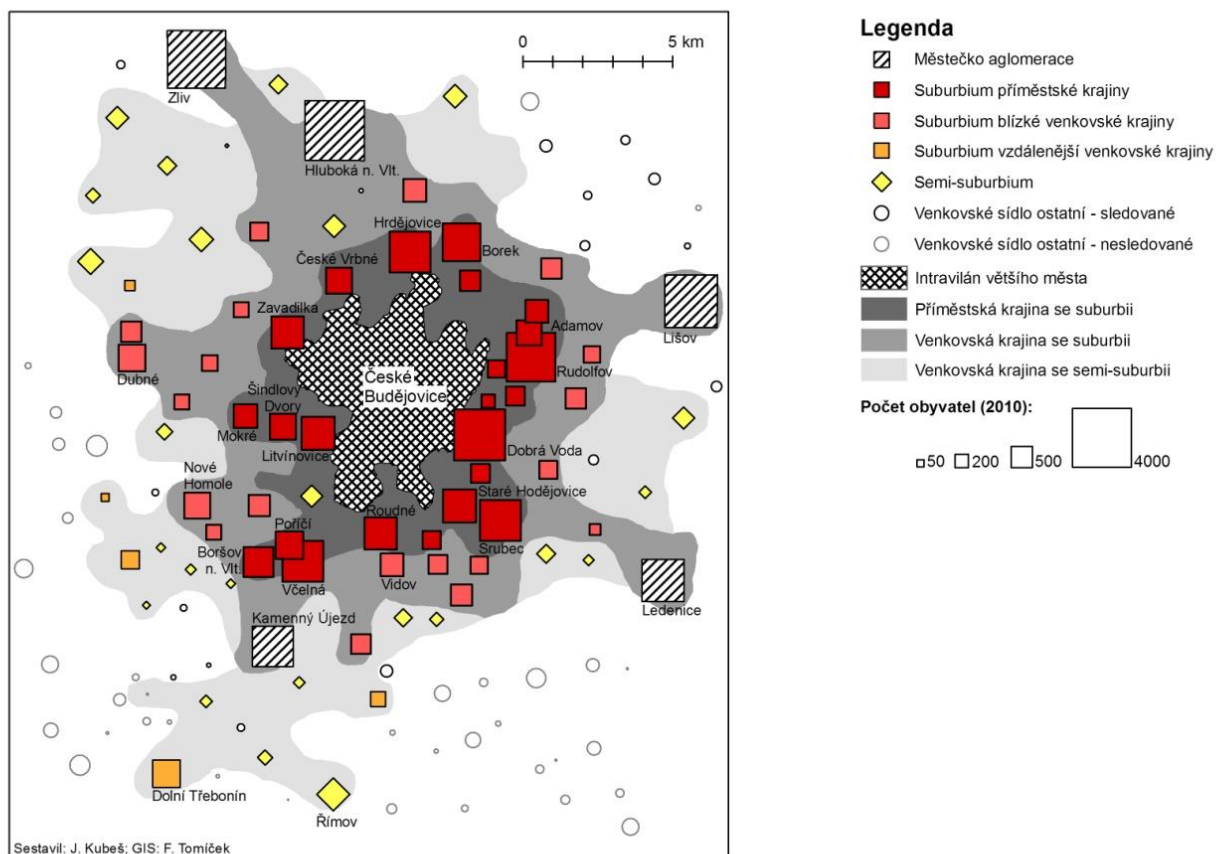
Suburbii vzdálenější venkovské krajiny bylo vymezeno jen 5, ale další se postupně formují z některých semisuburbií. Jsou velikostně a lokací rozmanitá. Soustřeďují se v jihozápadním sektoru řešeného území. Projekt výstavby „vzdáleného“ suburbia Dolní Třebonín u silnice směrem na Český Krumlov je z hlediska jeho velké vzdálenosti od Českých Budějovic (14 km), krajinného zasazení (v polích) i architektonicko-urbanistického řešení (především shodné dvojdomky) projektem problematickým.

Venkovská sídla s částečnou suburbanizací – semisuburbia (26) se většinou utvořila v severozápadní a jihozápadní části zóny vzdálenější venkovské krajiny – Mapa 1. Průměrná populační velikost semisuburbií byla v roce 2011 jen 177 obyvatel. Suburbánní výstavba se v semisuburbiích většinou uskutečňuje až po roce 2005. V průměru mají vysokou vyjíždku za prací do Českých Budějovic. Lze očekávat, že z některých současných semisuburbií se v budoucnu stanou „řádná“ suburbia. Semisuburbii mohou být výjimečně i některá sídla první a druhé zóny zázemí. Na Českobudějovicku jde o ta semisuburbia, jejichž stavební a populační rozvoj byl a je limitován povodňovým ohrožením nebo jinými limity a bariérami.

Již dříve [9] bylo diskutováno ustanovení 5-ti *městeček aglomerace* (Českobudějovické aglomerace). Hlubokou nad Vltavou a Lišov nelze jako tato městečka řešené aglomerace zpochybnit. Kamenný Újezd a Ledenice také ne, i když jsou svou velikostí a urbanismem městysy. Zliv, ležící ve větší vzdálenosti od Českých Budějovic (asi 15 km), byla do souboru zařazena především díky jednoznačnému pracovní dojížděkovému a dopravního (rychlé spojení po železnici) sepětí s Českými Budějovicemi. Městečka populačně rostla v socialismu i v postsocialistickém období, jejich růst se ale v posledním desetiletí zpomalil. Také Borovany

za Ledenicemi pravděpodobně vstoupí do tohoto souboru sídel a nově také Ševětín u stavěné dálnice na Veselí nad Lužnicí.

Obrázek 1: Typy suburbii, semisuburbia a městečka Českobudějovické aglomerace 2011

Shrnutí a závěr

V roce 2011 bydlelo v českobudějovických suburbii, tak jak jsou v tomto příspěvku vymezena, přibližně 30.200 obyvatel (z toho v suburbii příměstské krajiny 21.350 obyvatel, v suburbii blízké venkovské krajiny 7.230 obyvatel a v suburbii vzdálenější venkovské krajiny 1.620 obyvatel). V městečkách Českobudějovické aglomerace ještě dalších 14.330 obyvatel a v semisuburbii 4.600 obyvatel. V populačně klesajícím kompaktním městě Českých Budějovic žilo v roce 2011 celkem 91.830 obyvatel (značný pokles od roku 1998, kdy zde bydlelo téměř 99.000 obyvatel, pokles také díky suburbanizaci). Ve třech malých sídlech nespádajících do výše uvedených typů a ležících uvnitř zón suburbanizované krajiny bydlelo ještě 130 obyvatel.

Pokud by byla Českobudějovická aglomerace vymezena prostřednictvím výše uvedených typů sídel, resp. zón krajiny (jde o užší pojetí sídelní aglomerace), potom zde v roce 2011 bydlelo přibližně 141.000 obyvatel. Asi 35,0 % z nich by bydlelo mimo kompaktní České Budějovice. V roce 2001 činila analogická čísla za shodně vymezené území 130.660 obyvatel a 26,5 %, v roce 1991 celkem 128.380 obyvatel a 25,1 % a v roce 1970 celkem 101.220 obyvatel a 25,4 % (v této době zde ovšem suburbanizace teprve začínala v několika sídlech). Vývojové populační křivky za součásti Českobudějovické aglomerace lze najít v [9].

Největší přírůstky domů, bytů a obyvatel nastaly v českobudějovických suburbiích mezi lety 2002 až 2009. Impulsem pro další prostorovou expanzi suburbanizace Českých Budějovic směrem k severu bude jistě dostavba dálnice z Veselí nad Lužnicí do Českých Budějovic (Vitín, Chotýčany, Ševětín), eventuálně i z Českých Budějovic směrem na Velešín a Kaplici a také intenzifikace příměstské železniční dopravy na směrech od Borovan (už proběhlo), Holubova (v současnosti přestavba této „kájovské“ trati), Čičenic a Veselí nad Lužnicí do Českých Budějovic.

Prezentovaná metodika by se dala použít také v zázemích dalších větších měst, resp. sídelních aglomerací Česka, zvláště těch aglomerací, které se vyznačují postupným koncentrickým rozvojem suburbií kolem většího města, relativně úspěšnou postsocialistickou transformací a které nemají uvnitř aglomerace výrazné terénní a další rozvojové bariéry. Takovými městy by mohly být například Hradec Králové, Pardubice, Olomouc nebo Plzeň.

Použité zdroje:

- [1] BIČÍK, I., KUPKOVÁ, L. Vývoj využití ploch v Pražském městském regionu. In: Ouředníček, M. ed.: *Sociální geografie Pražského městského regionu*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2006, s. 42-63. ISBN 80-86561-94-1
- [2] DOLEŽALOVÁ, G., OUŘEDNÍČEK, M. Životní styl obyvatel v suburbánní zóně Prahy. In: Ouředníček, M. ed.: *Sociální geografie Pražského městského regionu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2006, s. 143-159. ISBN 80-86561-94-1
- [3] JURÁK, O. Územní plánování a rozvoj suburbánních obcí v zázemí Českých Budějovic z pohledu starostů. *Regionální rozvoj mezi teorií a praxí*, 2013, č. 2, 12 s. ISSN 1805-3246 http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/jurak_souziti_puvodnich_a_novych_obyvatel.pdf
- [4] JURÁK, O. Soužití původních a nových obyvatel v suburbánních obcích Českobudějovicka z pohledu starostů. *Regionální rozvoj mezi teorií a praxí*, 2015, č. 1, 13 s. ISSN 1805-3246 http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/jurak_souziti_puvodnich_a_novych_obyvatel.pdf
- [5] JURÁK, O., KUBEŠ, J. Suburbanizace ve výuce zeměpisu. *Biologie – chemie – zeměpis*, 2013, roč. 22, č. 1, s. 44-47. ISSN 1210-3349
- [6] KÁRA, J., KUČERA, T. Migrační bilance obcí v zázemí velkých měst. In: Ryšavý, Z. ed.: *Nové tendence ve vývoji osídlení Československa*, Praha: Československá demografická společnost a Výzkumný ústav výstavby a architektury, 1986, s. 135-143.
- [7] KUBEŠ, J. Poloha, struktura, infrastruktura a obraz Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace. In: Kubeš, J. a kol.: *Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I*. Banská Bystrica: Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2009, s. 51 - 105. ISBN 978-80-8083-733-4
- [8] KUBEŠ, J. Analysis of regulation of residential suburbanisation in hinterland of post-socialist 'one hundred thousands' city of České Budějovice. *Bulletin of Geography. Socioeconomic Series*, 2015, no. 27, pp. 109–131. ISSN 1732–4254 DOI: <http://dx.doi.org/10.1515/bog-2015-0008>
- [9] KUBEŠ, J. a kol. *Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I*. Banská Bystrica: Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2009, 166 s. + přílohy. ISBN 978-80-8083-733-4

- [10] KUBEŠ, J., HAJÍČKOVÁ, J., ŠVEC, P. Rozmanitost sociální a demografické prostorové struktury Českých Budějovic a jejich zázemí. In: Kubeš, J. a kol.: *Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I.*, Banská Bystrica: Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2009, s. 114-140. ISBN 978-80-8083-733-4
- [11] LEETMAA, K. TAMMARU, T. Suburbanization in countries in transition: destination of suburbanizers in the Tallinn Metropolitan Area. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 2007, Vol. 89, No. 2, pp. 127-146. ISSN: 1468-0467
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-0467.2007.00243.x/abstract>
- [12] MATLOVIČ, R., SEDLÁKOVÁ, A. The impact of suburbanization in the hinterland of Prešov (Slovakia). *Moravian Geographical Reports*, 2007, Vol. 15, No. 2, pp. 22-31. ISSN:1210-8812.
<http://www.fhvp.unipo.sk/~sedlakova/Lodz.pdf>
- [13] MIKELBANK, B.A. A typology of U.S. suburban places. *Housing Policy Debate*, 2004, Vol. 15, No. 4, pp. 935-964. ISSN: 1051-1482
<http://content.knowledgeplex.org/kp2/cache/documents/71114.pdf>
- [14] MULÍČEK, O. Suburbanizace v Brně a jeho okolí. In: Sýkora, L. ed.: *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha: Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., 2002 s. 171-181. ISBN: 80-901914-9-5
- [15] NOVÁK, J., SÝKORA, L. City in motion: time-space activity and mobility patterns of suburban inhabitants and structuration of spatial organisation in Prague Metropolitan Area. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 2007, Vol. 89, No. 2, pp. 147-168. ISSN: 1468-0467
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-0467.2007.00245.x/pdf>
- [16] OUŘEDNÍČEK, M. Suburbanizace Prahy. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2003, Vol. 39, No. 2, pp. 235-253. ISSN 0038-0288
http://sreview.soc.cas.cz/uploads/eb358d04143aa246cd537ef1db7de1dc95ed4f6b_187_27oured15.pdf
- [17] OUŘEDNÍČEK, M. New suburban development in the post-socialist city: the case of Prague. In: Eckardt, F. ed.: *Paths of Urban Transformation*, Weimar: Peter Lang, 2005, p. 143-156. ISBN 10: 0820498203
- [18] OUŘEDNÍČEK, M. Differential suburban development in the Prague urban region. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 2007, Vol. 89, No. 2, pp. 111-126. ISSN: 1468-0467
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-0467.2007.00243.x/abstract>
- [19] OUŘEDNÍČEK, M. ed. *Sociální geografie Pražského městského regionu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2006, 159 s. ISBN 80-86561-94-1
- [20] OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., NOVÁK, J. Metodické problémy výzkumu a vymezení zón rezidenční suburbanizace v České republice. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. eds.: *Sub Urbs: krajina, sídla a lidé*. Praha: Academia, 2013, s. 309-332. ISBN: 978-80-200-2226-4.
- [21] POPJAKOVÁ, D., BLAŽEK, M. Verification of counterurbanisation processes: example of the České Budějovice region. *Bulletin of Geography Socio-economic Series*, 2015, No. 27, pp. 153-169. ISSN 1732-4254 DOI: 10.1515/bog-2015-0010
- [22] POSOVÁ, D., SÝKORA, L. Urbanizace a suburbanizace v městských regionech Prahy a Vídně: strukturální rozdíly v podmínkách odlišných politicko-ekonomických režimů. *Geografie*, 2011, roč. 116, č. 3, s. 276-299. ISSN 1212-0014 <http://geography.cz/sbornik/clanka-ke-stazeni-z-geografie-20113-203/>
- [23] RYŠAVÝ, Z., LINK, J., VELÍŠKOVÁ, L. Proces suburbanizace v souvislostech procesu proměny osídlení v letech 1869-1991: Česko, Pražská aglomerace. *Územní plánování a urbanismus*, 1994, roč. 21, č. 3-4, s. 189-199.

- [24] SEDLÁKOVÁ, A., MATLOVIČ, R. Suburbanizácia – transformačný proces priestorovej organizácie postkomunistických miest (empirický príklad Prešova). *Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešoviensis, Prírodné vedy, Vol. XLII, Folia Geographica No. 7, 2004, s. 75-103. ISSN 1336-6157*
- [25] SLAVÍK, V., GRÁC, R., KLOBUČNÍK, M., KOHÚTOVÁ, K. Development of suburbanization of Slovakia on the example of the Bratislava region. In: Marszal, T. ed.: *Urban Regions as engines of Development*, Warsaw: Polish Academy of Science, Committee for Spatial Economy and regional Planning, 2011, pp. 35-58. ISBN 978-83-89693-78-5
- [26] SÝKORA, L. Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2003, Vol. 39, No. 2, pp. 217-235. ISSN 0038-0288
http://sreview.soc.cas.cz/uploads/e88e472dbbe36d1bb0e40baed8e7459faee0df1c_189_26syko16.pdf
- [27] SÝKORA, L. ed. *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Ústav pro ekopolitiku o.p.s., Praha, 2002, 191 s. ISBN: 80-901914-9-5
- [28] SÝKORA, L., OUŘEDNÍČEK, M. Sprawling post-communist metropolis: commercial and residential suburbanisation in Prague and Brno, the Czech Republic. In: Razin, E., Dijst, M., Vázquez, C. eds.: *Employment deconcentration in European metropolitan areas: market forces versus planning regulations*. Dordrecht: Springer, 2007, pp. 209-233. ISBN 978-1-4020-5761-8
- [29] SÝKORA, L., POSOVÁ, D. Formy urbanizace: kritické zhodnocení modelu stadií vývoje měst a návrh alternativní metody klasifikace forem urbanizace. *Geografie*, 2011, roč. 116, č. 1, str. 1-22. ISSN 1212-0014 http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2011/04/g11-1-1sykora_posova.pdf
- [30] VOBECKÁ, J. Dojížděkový přístup k vymezení městského, příměstského a venkovského obyvatelstva v České republice. *Demografie*, 2009, roč. 50, č. 1, s. 14-23. ISSN 0011-8265

Poděkování

Tento příspěvek vznikl s podporou Grantové agentury ČR na projekt GA14-00393S „Dynamika sociálního prostředí a prostorová mobilita v metropolitních regionech České republiky“. Autor děkuje studentům katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za pomoc při sběru a zpracování údajů – Jonatanu Hánovi, Ondřeji Jurákovi, Václavu Karasovi, Pavlíně Pavlíkové a Petře Zemánkové.